

Arabský svet očami ženy

„Hovorí sa, že najhoršia doprava na svete je v Káhire, Dillí a Mexiku.“ Autoškolu absolvovala na Slovensku, ale prvé skutočné jazdy si „užila“ rovno v egyptskej Káhire. A to bol iba začiatok. Narodila sa síce v Piešťanoch mame Slovenke, otec však bol z Iraku. Preto mladá šarmantná žena prirodzene túžila hlbšie spoznať svoje napoly arabské korene priamo v teréne. Vyštudovala arabistiku, ako diplomatka pôsobila v Egypte, Kuvajte a Iraku, neskôr podnikala v Spojených arabských emirátoch. Po svojich dlhoročných skúsenostiach však chcela odhaliť mnohé otázky okolo Arabov a ich spôsobu života. Odpovede prináša nielen tento rozhovor, ale aj jej knihy „Arabský svet – Iná planéta?“, „Život po arabsky“ a „Príbehy zo Sumhuramu“.

Emire Khidayer

stop Prežila si veľa rokov v mnohých arabských krajinách, dokonca vo svojej knihe „Život po arabsky“ si napísala samostatné kapitoly o doprave, šoférovaní a cestovaní. Bola to naozaj taká „divočina“?

V Káhire som začala jazdiť úplne od piky. Ja som vtedy neriešila, že je to práve Káhira, kde vnikám do šoférskeho remesla, podstatné bolo, aby som zvládla ovládanie auta a zároveň orientáciu v meste. Postupne sa mi tak zapáčilo šoférovať po tomto megapolise, že som si jazdu vychutnávala nielen po hlavných magistráloch, kde sa napchalo vedľa seba toľko áut, koľko sa zmestilo, ale aj po vedľajších a nedláždených cestách či v uličkách v rámci bazáru, kde od kolies odskakovali sliepky a chodci na uzulinkej ceste ignorovali každého, kto im trúbil rovno za zadkom.

stop Automatická prevodovka verzus manuálna – to je samostatná téma, však?

Áno napr. v Emirátoch sa na miestny vodičák uvádza, že ste oprávnený šoférovať auto s automatickou prevodovkou. Všimla som si to, keď som si podrobne preštudovala arabské poznámky. Totiž, jazdiť manuálom sa považuje za umenie

a treba naň robiť špeciálne skúšky. Vo všeobecnosti sa najmä v krajinách Zálivu (Katar, Kuvajt, Bahrajn, Saudská Arábia, Omán a Emiráty) viac používajú autá s automatickou. Naopak, v Egypte zasa na dobrých autách jazdí iba pomerne úzka vrstva spoločnosti a automatická prevodka patrí k prejavom luxusu.

stop O kvalite ciest ani nehovorím...

O egyptskej? Nuž, po cestách jazdí všetko a v rôznych smeroch, dokonca aj na diaľnici. V protismere sa to končí zväčša

tragicky. Jemenčania zasa jazdia po ceste doslova a do písmena a je často jedno, v ktorom pruhu. Hovorím hlavne o tých, čo sú „skatovaní“, teda tí, čo požili drogu nižšej kategórie menom kát s omamnými účinkami. Zato diaľnice v Iraku, ktoré neboli zbombardované alebo zničené tankami, sa smelo môžu porovnávať s akýmkoľvek najvýstavnejšími diaľnicami podľa európskych kritérií, vrátane značenia.

stop Kruhové objazdy sú v arabskom

svete bežnou súčasťou ciest už desiatky rokov, však?

Áno, zaviedli ich tam Francúzi a Briti. V Jordánskom Ammáne sú významnými dopravnými bodmi, ktoré napomôžu orientácii, zato po hlavnej ománskej diaľnici z Maskatu na sever k emirátskym hraniciam spomaľujú premávku a po pomerne krátkych úsekoch musíte brzdiť. Zato z bezpečnostného hľadiska táto diaľnica žne úspechy, k čomu prispievajú aj rozosiata kamery, ktoré vás odfotia pri prekročení 120km/h.

stop V knihe „Život po arabsky“ je jedna príhoda...

Áno, obrovské a desivé kruhové objazdy v Emirátoch v obvode merajú aj 600 metrov a rozsekávajú hlavný dubajský obchvat tzv. Emirates Road. Tieto „kruháče“ majú päť pruhov a naozaj nie je ničím nezvyčajným, keď nákladník v snahe vyjsť na najbližšiu odbočku si prudko a nebezpečne ukrajuje cestu zo samého ľavého pruhu až na pravý okraj. Keď boli objazdy vo výstavbe, neboli výjazdy vyznačené, takže v lepšom prípade si človek viackrát prebehol „kruháčik“ a v horšom zabočil inam a po pár kilometroch sa ocitol povedzme blízko závodiska tiav alebo v smere do nič nehovoriaceho púštného vnútrozemia.

stop A čo dopravní policajti v tamojších podmienkach?

Ako kde. Niekde sa na nich pozerajú zvrchu, ako napr. v Egypte, inde, napr. v krajinách Zálivu majú rešpektu hodné postavenie. V tomto regióne prekročenie rýchlosti a jazdu na červenú už vybaví kamery a dopraváci sa sústreďujú na pomoc občanom, napr. pri zapadnutí do piesku, alebo dotiahnutí k najbližšej pumpe. Keď stojí auto na kraji diaľnice, skôr či neskôr sa pri ňom pristavia policajti so starostlivým, niekedy až materským prístupom.

stop Aký je tvoj nepríjemný zážitok v súvislosti s motorizmom v arabskom svete?

Havária cca 50 km pred oázou Síwa, po 250 km smerom do vnútrozemia od pobrežného mesta Marsá Matrúh, kde sme záhadným spôsobom vyleteli z cesty do púšte. Bolo to zúfale, manžel vyletel z auta, nehýbal sa a navôkol, ešte k tomu v piatok – čo je egyptský sviatočný deň, v lokalite pánu Bohu za chrbtom ani živáčka. Keď konečne šiel okolo nejaký autobus, cestujúci z neho vystúpili, zhodnotili, že manžel nie je zásadne od krvi, a teda mu nič nie je a pobrali sa preč.

Mňa tam nechali v bezduchej púšti mimo dosahu mobilnej siete samu s nehybným manželom a autom na „cimpr-campr“. Vtedy som im v bezmocnosti vykričala jedno z najvážnejších obvinení, a to, že sú zlí muslimovia. Lenže potom prišli dobrí muslimovia, ktorí nás naložili bez ohľadu na cieľ svojej cesty, za čo im budem do konca života vďačná. Skončili sme vo vojenskej nemocnici iba so základným vybavením, kde sa však o manžela starali, ako najlepšie vedeli. Po dvoch dňoch sme odleteli vojenským lietadlom z Marsy do Káhiry, lebo trmácať sa v tom stave po ceste sanitkou minimálne 8 hodín by nebolo dobrým riešením. Skončilo sa to šťastne. 16 zlomenín hlavne rebier, panvy a dochrámanej ľavej ruky sa rýchlo zrástlo a manžel sa dal veľmi rýchlo do poriadku. Tento zážitok sa mi navždy vryl do podstaty.

stop Čo arabské ženy a volant?

Káhira bola známa tým, že taxikárkami boli aj ženy. Dopravný podnik mesta Dubaj spravuje aj taxi službu a do nej zahrnul aj taxikárky, samozrejme, že nie miestne, lebo to by bolo pod ich úroveň. Filipínky, Eritrejky, ktoré nanucujú na dubajskom letisku osamelým ženám. A potom si človek vypočuje mrazivé životné príbehy oných žien v Dubaji, z ktorého nemajú východisko a ani šancu uniknúť. Keď zaplatia všetky poplatky, na stravu na mesiac im zostane v prepočte cca 35 € a na podporu rodiny ani na odloženie drobnej časti na letenku domov už nič nezvyší. Ženy môžu šoférovať v každej arabskej krajine s výnimkou Saudskej Arábie. Lenže v niektorých krajinách Zálivu vie byť stretnutie s miestnou zahalenou vodičkou veľmi nepríjemné.

stop Sama si jeden taký zažila...

Tieto osoby šoférujú v obrovských autách tak, akoby boli na ceste same. Do spätného zrkadla sa nepozrú ani omylom; idú jednoducho rovno a zbytočne sa neobzerajú. Závoj im bráni v rozhlade a periférnom videní a textilné rukavice sa na volante šmýkajú. Aj mne sa raz stalo, že ma takáto pravoverná vodička takmer zmietla z cesty. Unikla som len o chl!

stop Ty máš k motorizmu asi blízko, ved' si predávala aj navigácie...

Je to tak. V Dubaji som okrem vedenia firmy mala na starosti aj obchod. Firma GCWare Middle East bola zameraná okrem riešení IT pre plynárenský priemysel aj na predaj navigačných riešení. Odrasovým mostíkom bola spolupráca s Dubajskou správou pre cesty a dopravu

(Roads & Transport Authority), ktorému bolo na mieru vyvinuté softvérové riešenie tzv. Dynamického navigačného systému. Šlo o sprostredkovanie aktuálnych dopravných informácií vodičom a ostatným účastníkom dopravy cez rôzne aplikácie fungujúce na webe, cez PDA a autonavigáciu. Aktuálne nehody, zápchy a hustota áut na jednotlivých úsekoch ciest sa získavali z magnetických slučiek zabudovaných do asfaltu. Potom sa tieto dáta spájali s geografickými údajmi a v prípade autonavigácie aj s RDS, pričom sme mali zarezervovanú frekvenciu v Dubajskom rádiu. Náš systém po zadaní východzieho bodu a destinácie na základe aktuálnej dopravnej situácie navrhoval najvýhodnejšie trasy.

stop Ako sa ti cestovalo po arabskom svete?

Moje cestovanie malo rôzne podoby; autom sme išli z Kuvajtu cez Saudskú Arábiu, Spojené arabské emiráty do Ománu a späť v dĺžke 6600 km. V povojnovom Iraku sme sa tiež presúvali autom a dvakrát sa nám to takmer nevyplatilo. Raz, keď nás obkolesil dav desiatok ľudí v Sawfáne na iracko-kuvajtských hraniciach, skákali po aute, poodtrhali nám stierače a čo trčalo a potom, keď sme zažili ostroštelbu okolo lokality Zubajr. Vtedy nás chránili českí vojenský policajti v obrnenej Toyote, ktorí šli tesne vedľa nás. Nechcem hádať, ako by sa to skočilo, keby sme boli vtedy bez ich pomoci. To sú vzdania vďaka na celý život. Vlaky sú vynikajúcim dopravným prostriedkom na tuniskom, egyptskom a marockom území. Plavba loďkou cez dubajský chór (zátoka) patrila k osviežujúcim a tradičným momentom v tomto modernom meste. Každá krajina či región má svoje špecifiká, a tým je zaujímavá. Podstatné je byť otvorený novým zážitkom a ochotný akceptovať iné podmienky, aké by sme očakávali.

stop O autách máš slušný prehľad. Aké sa ti teda páčia, prípadne ktorý model je tvojim snom?

V minulosti, keď som mala možnosť, dala som prednosť veľkým skriniam ako Toyote Prado, na ktorom som prejazdila Kuvajt. Dnes mám radšej auto, ktoré má podvozok čo najbližšie k zemi, také, čo dobre sedí v zákrutách. Páčia sa mi sedany BMW a Audi, ocením aj Škodovky s turbo dieselom a za ich najväčšiu výhodu považujem veľký kufor. Ku každému autu, v ktorom som jazdila, mám osobný vzťah. Mojmým snom je Z4.

Hana Rapantová